

ZDRAVKO MARIĆ

Učinit ćemo sve da PDV smanjimo početkom 2019., a porez na nekretnine nećemo uvoditi

Fitchevo povećanje kreditnog rejtinga najbolji je dokaz poboljšanja percepcije Hrvatske u međunarodnoj financijskoj zajednici

RAZGOVARAO: VIKTOR VRESNIK
SNIMILA: NEJA MARKIČEVIĆ

U

godan, ali oprezan sugovornik i, čini se, učinkovit ministar, Zdravko Marić je u razgovoru postavio samo jednu ogradu

– ne bi govorio o svojim prethodnicima. On upravlja državnim financijama na način kako on misli da je najbolji, oni su radili na svoj način i to, kaže, nema potrebe uspoređivati. Kada je dolazio, i Slavko Linić, koji ga je svojedobno zvao za svojeg zamjenika, i Boris Lalovac, kao njegov neposredni prethodnik, ali i svi HDZ-ovi bivši ministri financija bili su izrazito zadovoljni time što je upravo on kao nestranački ministar izabran za stanovnika njihova bivšeg ureda. Visoko povjerenje u njegovo znanje i stručnost spasilo ga je i kada ga je oporba pokušala srušiti u Saboru zbog njegova četverogodišnjeg boravka u Agrokoru. Zasad se pokazao kao ministar koji je sklon reformama, čvrst kada je u pitanju čuvanje zadanih gabarita državnog proračuna i jedan je od prvih ministara koji je u upravljanju javnim dugom države preuzeo aktivnu ulogu. Kada je prije nešto više od tjedan dana međunarodna bonitetna agencija Fitch prvi

puta nakon 2001. dignula kreditni rejting Hrvatskoj, njezini su analitičari kao jedan od osnovnih razloga naveli značajno poboljšanje u vođenju financijske politike države. Razgovarali smo dugo, u nekoliko navrata, oči u oči u njegovu ministarskom uredu u Katančićevoj, i na kraju dopisno. Razgovor smo završili dan nakon što je Vlada najavila smanjivanje PDV-a, ali i nakon što je ponovno krenuo glas o mogućem uvođenju poreza na nekretnine.

■ **Kakva je percepcija Hrvatske u međunarodnoj financijskoj zajednici? Što u tom kontekstu znači Fitchevo povećanje kreditnog rejtinga?**

– Fitchevo povećanje kreditnog rejtinga najbolji je dokaz poboljšanja percepcije Hrvatske u međunarodnoj financijskoj zajednici. Važno je napomenuti da je Hrvatskoj u razdoblju 2012. - 2015. kreditni rejting dva puta spuštao i da je nakon takvog trenda bilo izuzetno teško i zahtjevno preokrenuti smjer. To smo i napravili, od situacije visokih proračunskih deficita i stalnog porasta javnog duga napravili jasan zaokret. Kada smo si zadali cilj smanjivanja proračunskog deficita i stabilizacije javnog duga i kada sam to javno komunicirao, rijetki su mi vjerovali s obzirom da su

ti ciljevi bili ambiciozni i u očima javnosti teško ostvarivi. Međutim, to je čvrst i jasno postavljen smjer ove Vlade od njezina samog početka. Odmah smo rekli kako ćemo nastojati držati rashode pod kontrolom, a sav višak prihoda u odnosu na plan iskoristiti za smanjivanje deficita. Ja bih odluku Fitcha okarakterizirao kao dobru, ohrabrujuću i obvezujuću. Do- ▶

Hrvatska je odgovornom fiskalnom politikom došla u poziciju da o euru može razmišljati

Hrvatskoj je 2012. - 2015. kreditni rejting dva puta spuŝtan i nakon takvog trenda bilo je izuzetno teŝko i zahtjevno preokrenuti smjer

bru, jer je to prva takva vijest joŝ od prije viŝe od deset godina, ohrabrujuću, jer su prepoznati naponi i rezultati koje su hrvatsko gospodarstvo i Vlada učinili u recen-tnom razdoblju, ali i obvezujuću, jer tim smjerom moramo nastaviti, i to ne samo zbog međunarodne financijske zajednice nego poglavito zbog hrvatskih građana. To je jedan od razloga zaŝto predsjednik Vlade Plenković i ja, ali i svi ministri iz gospodarskih resora, stalno naglašavamo da na ovome ne smijemo stati te da su održivost javnih financija i zdraví gospodarski rast koji generira radna mjesta naŝi glavni prioriteti.

■ Kada moŝemo očekivati povratak na investicijski rejting?

- Sve ovo ŝto sada radimo u smislu konsolidacije javnih financija usmjereno je ka povratku investicijskog rejtinga i uvjeren sam da to rejting agencije prate te da će to i adekvatno valorizirati. Teŝko je predviđjeti kad će se to dogoditi, međutim uvjeren sam, ako zadržimo ovakve trendove i provedemo ključne reforme, da će se to dogoditi i prije kraja mandata ove Vlade. Ipak, treba reći da vrlo često, a u naŝem slućaju se to upravo i vidi, da međunarodna i domaća financijska trŝiŝta pozitivne pomake u gospodarstvu ukalkuliraju u cijenu duga i prije formalnih odluka rejting agencija. Zbog toga sam posebno zadovoljan, jer su pred nama bili i joŝ uvijek jesu znaćajni iznosi postojećeg duga koji je trebalo refinancirati. Sjećate se, u 2017. godinu uŝli smo s jednom od glavnih tema kako će se država nositi s teretom duga koji dopiŝjeva u toj godini od preko 35 milijardi kuna. I tada sam govorio kako smo sloŝili dobar plan i strategiju, a i učinili smo neŝto ŝto se do tada nikada nije dogodilo. Nismo prihvatili nepovoljnije uvjete na trŝiŝtu od onih koje smo očekivali, ŝto je tada bilo prikazano kao moj neuspjeh.

Međutim, pokazalo se da je to bila dobra odluka jer ne samo da smo uspješno reprogramirali taj dug i popravili roćnu strukturu nego smo ostvarili i znaćajne uŝtede na kamata, ŝto je upravo dokaz dobrog upravljanja javnim financijama i dugom te sukus cijele naŝe teme o rejtingu Hrvatske. U zadnje dvije godine proraćun opće države biljeŝi smanjenje rashoda za kamate za gotovo 2 milijarde kuna. No, joŝ uvijek plaćamo oko 10 milijardi kuna kamata i zato ŝelimo nastaviti smjerom smanjenja kamata koje se plaćaju kako za proraćun, tako i posredno za sve, za građane, odnosno za poduzetnike.

■ ŝto moŝe za Hrvatsku znaćiti podizanje kamata u referentnim srediŝtima – Europskoj centralnoj banci i amerićkom FED-u?

- Očekivano podizanje referentnih ka-

matnih stopa od strane ECB-a, ali i amerićkog FED-a treba uzeti za ozbiljno. Ne očekujem da će doći do naglog rasta, no ipak za njega moramo biti spremni, a smatram i da imamo joŝ dovoljno prostora, rezervi i mogućnosti neutralizirati takve pritiŝke kroz daljnje smanjenje premije rizika za Hrvatsku. Upravo su te, u javnosti već famozne, strukturne reforme ključne kako bi smanjena premija rizika bila veća od povećanih referentnih kamatnjaka te kako ne bismo znaćajnije osjetili promjene globalnih ćimbenika na koje ne moŝemo utjecati.

■ Euro ne moŝemo uvesti joŝ barem pet godina, moŝe li nam sam ulazak u proceduru prikljućenja eurozoni pomoći

u podizanju povjerenja u financijske sposobnosti države?

- Kratko i jasno, da. Hrvatska je odgovornom fiskalnom politikom u protekle dvije godine doŝla u poziciju da o euru moŝe razmiŝljati i govoriti. Ako bismo danas testirali nominalne kriterije iz Maastrichta, zakljućili bismo da ispunjavamo svih pet kriterija jer nam je deficit proraćuna opće države znaćajno niŝi od tri posto BDP-a, a javni dug, unatoć ćinjenici da je iznad propisanih 60 posto, biljeŝi trend smanjivanja koji je viŝe nego zadovoljavajućí, ŝtoviŝe ćak ga dvostruko brŝe smanjujemo nego ŝto je tim kriterijima propisano. Ostale kriterije stabilnosti tećaja, kamatnih stopa i inflacije već dulje vrijeme ispunjavamo. Ipak, da bismo stvarno doŝli u poziciju testiranja tih kriterija i uopće pomiŝljali o uvođenju eura, pr-

vi korak je ulazak u tečajni mehanizam, tzv. ERM II. Za taj korak nisu propisani egzaktni kriteriji, no to ne znači da ih nema. Ja bih rekao dapače, i stroži su nego sami mastriški kriteriji. Testiraju se određeni gospodarski pokazatelji, i to kroz sustav makroekonomskih (ne)ravnoteža, te politički u smislu političke stabilnosti i snage da se određene mjere provedu. Dakle, potrebno je dostići određenu razinu realne konvergencije te je stalno povećavati i ubrzavati kroz provedbu mjera strukturne prirode koje rješavaju probleme našeg gospodarstva i društva dugoročno. Iz perspektive Hrvatske, proces uvođenja eura može pomoći i ubrzati provedbu mjera koje će doprinijeti gospodarskom napretku,

dok će ujedno značiti i ispunjavanje određenih kriterija. I konačno, u očima investicijske zajednice to je jasan pokazatelj snažne financijske pozicije i sposobnosti zemlje, što je vidljivo i iz primjera nekih nama susjednih i usporedivih zemalja.

■ **Ponovno se najavljuje porez na nekretnine, ali ne prije smanjivanja PDV-a i ne prije 2020. Zašto tek onda? Zašto bi javnost onda bila za to spremnija nego danas? Očekujemo li u međuvremenu osjetniji rast standarda?**

- Odgovarajući neki dan jednom vašem kolegi na pitanje o tajmingu smanjenja PDV-a, stvorio se dojam kao da je porez na nekretnine ponovno tema na stolu, no ja sam to odmah otklonio. Smanjenje PDV je tema, porez

na nekretnine nije. Učinit ćemo sve što je u našoj moći da PDV smanjimo od početka 2019. godine.

■ **Odustalo se od koncesioniranja (monetiziranja) autocesta i od poreza na nekretnine. I od jednog i od drugog odustalo se zbog ustupka prema velikoj frakciji birača. Je li takva politika odustajanja dugoročno održiva?**

- Ne bih se složio da se od monetizacije autocesta odustalo zbog ustupka prema velikoj frakciji birača. To bi impliciralo da bi monetizacija bila najbolje rješenje, ali se odustalo zbog dodvoravanja biračima. Upravo suprotno. HDZ se od samog početka izjasnio protiv monetizacije autocesta. Kolega ministar Butković i ja kao ministar financija smo od početka naših mandata bili zagovornici drugačijeg načina rješavanja problema zaduženosti cestarskog sek-

tora. Polazište je bilo da mreža autocesta, kao ključna i strateška nacionalna infrastruktura, treba ostati pod upravljanjem države. Sjećate se da se iz tadašnje Vlade govorilo da ne postoji drugi način nego da se autoceste moraju monetizirati. Mi upravo pokazujemo da itekako postoji. S kolegama iz Svjetske banke ušli smo u proces financijskog i poslovnog restrukturiranja sektora kako bi ga učinili dugoročno održivim. Uzeli smo i financijske savjetnike, koji nam pomažu dovršiti financijsko restrukturiranje pod kojim se podrazumijeva produljenje ročnosti i značajno smanjenje troška financiranja. Procjenjujemo da će godišnje smanjenje troška kamata u sektoru iznositi oko 50 milijuna eura. S druge strane, u operativnom smislu poduzimaju se mjere koje će povećati prihode i smanjiti troškove, odnosno koje će povećati poslovnu učinkovitost društava što će ih, uz financijsko restrukturiranje, učiniti dugoročno održivim. Dakle, radimo upravo ono što od početka planiramo i govorimo bez ikakvog pritiska bilo koga. Mislim da upravo ovo može biti i ogledni primjer sustavnog i temeljitog restrukturiranja jednog sektora. Naravno, još je puno posla, ali siguran sam da ćemo uspjeti.

■ **Što znači "financijsko restrukturiranje" kada je riječ o dugovima koje generiraju autoceste? Nisu li odgode i produljivanje rokova otplate samo prebacivanje problema na sljedeću generaciju?**

- Financijsko restrukturiranje znači postojeće kratkoročne dugove i one koji postaju kratkoročni, kao i neke druge, koji su nepovoljni, zamijeniti dugoročnim i troškovno puno povoljnijim. Model izgradnje autocesta temeljio se, između ostalog, na kreditnim zaduženjima koja bi se otpla-

ćivala iz naknade u cijeni goriva (tadašnjih 60 lipa) i cestarina. S obzirom na to da je došlo do velikog nesrazmjera u ročnosti sadašnjih kredita i prihoda društava, logično je bilo te dvije kategorije uskladiti. Mi približavamo i usklađujemo te dvije krivulje, odnosno otplate kredita usklađujemo s budućim prihodima. Dakle, ne budućim generacijama, nego budućim prihodima i to onima od cestarina. Nije li logika svakog posla da sam otplaćuje svoje obveze pa i zaduženja? Imajmo na umu da se ovdje radi o ključnoj infrastrukturi koje je tu da služi hrvatskom društvu i gospodarstvu, da poveća učinkovitost hrvatskog gospodarstva i dostupnost hrvatskih prostora i integrira ih u europski prometni prostor. Mi tu infrastrukturu ovim procesom čini-

mo samoodrživom.

■ **Danas u strukturi cestarskih prihoda, ali i prihoda cijele države, veliku ulogu igra turizam koji je rizična grana i lako može podbaciti u prihodima. Vladi je hrvatski turistički bum dobro došao, ali imamo li plan za državne financije za vrijeme kada Hrvatska prestane biti zanimljiva turistima?**

- Ja sam kao ministar financija, ali i kao hrvatski građanin, sretan da imamo jak turistički sektor s velikim potencijalom za daljnji razvoj i napredak u području unapređenja turističke infrastrukture, smještaja te investiranja u hotele, privatni smještaj i kampove te kruzing-segment nautičkog turizma. Također, siguran sam da će Hrvatska turistima uvijek ostati zanimljiva i privlačna. Za to postoji puno predispozicija, odnosno atrakcija poput našeg mora i obale, prirodnih ljepota, jedinstvene kulturne baštine, bogate gastro i eno ponude, dobrog geografskog položaja i prometne povezanosti, što mi u puno situacija uzimamo zdravo za gotovo. Dakle, smatram da ima prostora dodatno jačati turistički sektor kroz poboljšanje kvalitete turističke ponude, razvoj novih proizvoda i usluga, produženje sezone te širenje ponude na kontinentalni dio Hrvatske koje je već vidljivo. Navedeno će dodatno povećati gospodarske i financijske koristi od ovog sektora. S druge strane, kao ekonomisti znamo da nije dobro držati "sva jaja u istoj košari". Hrvatsko gospodarstvo ima i drugih strateški važnih gospodarskih sektora. O tome svjedoči i promjena strukture izvoza roba i usluga, gdje je vidljivo kako od 2013. ukupnom izvozu sve više pridonosi izvoz roba. Svakako je tome pridonijelo i pristupanje Hrvatske zajedničkom EU tržištu te povećanje izvozne orijentiranosti domaće gospodarstva. Unatoč poboljšanju izvoza roba i usluga posljednjih godina, moramo nastaviti raditi na daljnjem širenju naše izvozne baze te na popravljajući proizvodne strukture domaće gospodarstva u smislu veće zastupljenosti proizvoda veće dodane vrijednosti.

■ **Nije li hrvatsko oslanjanje na turizam kao generator rasta i državnih prihoda opasno? Ima li Ministarstvo financija uvid u veličinu sivog sektora u turizmu?**

- Poreznom reformom, koja je stupila na snagu početkom 2017. godine, nastojali smo porezni teret ravnomjernije rasporediti na sve skupine poreznih obveznika i sam porezni sustav učiniti jednostavnijim, stabilnijim i pravednijim. ►

Stvorio se dojam kao da je porez na nekretnine ponovno tema na stolu, no ja sam to odmah otklonio. Smanjenje PDV-a je tema, porez na nekretnine nije

Lani je porezno rasterećenje iznosilo 2,5 milijardi kuna, a od početka ove godine građane i poduzetnike dodatno smo rasteretili za 1,2 milijarde

a ukupno porezno opterećenje manjim. Takav porezni sustav usmjeren ka rasterećenju poduzetnika i građana pozitivno doprinosi gospodarskom rastu i zapošljavanju te jačanju konkurentnosti gospodarstva. Velika pažnja posvećuje se i administrativnom rasterećenju gospodarstva, uz daljnje smanjenje neporeznih davanja. U tom smislu potrebno je što više poticati i jačati i druge gospodarske sektore poput industrije, IT sektora, poljoprivrede, i drugih uslužnih sektora kako bi hrvatsko gospodarstvo bilo što čvršće, raznovrsnije i otpornije na potencijalne šokove. Posebno nastojimo jačati konkurentnost hrvatskog gospodarstva te otvoriti prostor hrvatskom proizvodnom i uslužnom sektoru na domaćem i još više na inozemnom tržištu. Što se tiče udjela turizma u BDP-u, htio bih i napomenuti kako je veličina turizma u hrvatskom gospodarstvu teško mjerljiva budući da ne postoji točna mjera udjela turizma u BDP-u već se najčešće koristi udio prihoda od turizma u BDP-u i to na temelju ankete o potrošnji turista. Neke procjene ukazuju da bi udio turizma u BDP-u ipak bio znatno manji od spominjanih 18-19 posto, s obzirom na to da trenutno nemamo preciznu mjeru udjela turizma u BDP-u. Trenutno nadležna državna tijela izrađuju satelitski račun turizma Republike Hrvatske za 2017. godinu, koji bi trebao biti gotov krajem 2018. Izrada satelitskog računa turizma dat će pravi uvid u veličinu sektora turizma, odnosno cjelokupan utjecaj turizma na gospodarstvo Hrvatske. Državni zavod za statistiku već je u više navrata uključivao procjenu sive ekonomije u nacionalne račune. Pritom najveći dio sive ekonomije čine poduzetnici koji prijavljuju manje prihode i troškove veće od ostvarenih troškova radi izbjegavanja poreznih obveza, a što je najviše izraženo u djelatnostima građevinarstva, trgovine, hotela i restorana. Podaci o veličini sivog sektora u turizmu ne postoje, no sigurno je veličina sive ekonomije sma-

njena uvođenjem fiskalizacije, kao i sustava E-Visitor.

■ **Dva su velika problema, oba izrazito socijalno osjetljiva i oba se nasljeđuju generacijama: zdravstvo i mirovinski sustav. Koliko je jaka riječ ministra financija kada se planiraju reforme tih sustava?**

- Mi kao Ministarstvo financija, a i ja kao ministar, vrlo smo zainteresirani i potičemo pokretanje i provedbu reformi koje će dovesti do dugoročne održivosti javnih financija, a koje ujedno i jačaju učinkovitost javnog sektora. Svi moji kolege u Vladi znaju da smo na raspolaganju i voljni pomoći u provedbi reformi ne samo sustava koje ste naveli nego i drugih. Već spomenuta reforma sektora cesta i autocesta najbolji je primjer međuresorne suradnje. Dodatno, kada resorna, nadležna ministarstva izrađuju nacрте strategija, programa, akcijskih planova reformskih mjera i druge slične dokumente koje podnose Vladi na donošenje, imaju obvezu procijeniti fiskalni učinak i u tom dijelu Ministarstvo financija obvezno daje svoje mišljenje.

■ **Sve su dosadašnje hrvatske vlade prvo postavile zadani okvir proračuna koji imao značajan broj politički iskalkuliranih elemenata, prije svega održivost postojećeg državnog aparata sa svim pratećim službama, a slijedom toga bi odrezale poreze, neovisno o trenutnim mogućnostima ekonomije, što je za rezultat imalo prezaduženu državu. Razmišljamo li danas drukčije?**

- Mislim da se iz mog dosadašnjeg djelovanja može zaključiti da je moj cilj dugoročna stabilizacija javnih financija, odnosno fiskalna konsolidacija, i to ona koja neće naštetiti gospodarskom rastu, nego baš dapače, koja će biti u funkciji rasta i zapošljavanja. U prvom redu to znači obuz-

davanje i ograničavanje javne potrošnje te smanjenje deficita i javnog duga kako bi se uklonile fiskalne i makroekonomske neravnoteže te time i svi rizici i troškovi povezani s tim. Također, jednako važno, želim hrvatski porezni sustav učiniti konkurentnim što prevedeno znači učiniti ga jednostavnim i stabilnim odnosno konzistentnim i predvidljivim, a porezno opterećenje kontinuirano smanjivati. Zbog toga je jedan od prvih mojih i poteza ove Vlade bio upravo porezna reforma. Već smo napravili značajan iskorak u smjeru jačanja konkurentnosti poreznog sustava te poreznom rasterećenju. U prošlog godini, statički gledano, porezno rasterećenje iznosilo je 2,5 milijardi kuna, a od početka ove godine hrvatske građane i poduzetnike dodatno smo rasteretili za oko 1,2 milijardu kuna. Sve to u uvjetima snažnog smanjenja deficita i javnog duga. Kako vam je poznato, prema preliminarnim podacima 2017. godinu smo, na razini opće države mjereno europskom metodologijom, završili u suficitu, dok je udio javnog duga u BDP-u samo u 2017. godini smanjen za gotovo pet postotnih bodova. Istim smjerom, smanjivanjem javnog duga i rasterećenjem hrvatskog društva i gospodarstva nastaviti ćemo i u idućim godinama.

■ **Kakve su danas mogućnosti šefova lokalnih uprava da upravljaju prihodom, i rashodima, lokalne zajednice i planiraju li se tu bitne reforme? Mogu li danas lokalne zajednice svoju konkurentnost graditi i putem lokalne porezne politike?**

- Lokalne su zajednice segment javne uprave koji je najbliži, a možda i najbitniji građanima u svakodnevnom životu. Tijekom 2017. u Ministarstvu financija smo sustavno radili na kreiranju novog sustava financiranja općina, gradova i županija. U tom dijelu je najznačajniji prihod jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prihod od poreza na dohodak koji je, temeljem novog Zakona o financiranju, od 1. siječnja 2018. u cijelosti prihod općina, gradova i županija, a raspodjeljuje se na jednostavniji, razumljiviji i, po meni, bitno pravedniji način. Odgovorno tvrdim, a vjerujem da će se s time mnogi složiti, da će se ovom novom raspodjelom poboljšati financijske mogućnosti velikog broja

JLP(R)S, što će ojačati i njihove kapacitete za povlačenje sredstava iz fondova Europske unije koja su im na raspolaganju. Uz to, novi model fiskalnog izravnjanja se temelji na izračunu fiskalnog kapaciteta, pri čemu se u obzir uzimaju prihodi od poreza na dohodak ostvareni na području JLP(R)S. Na-

Restrukturiranjem dugova uskladjemo njihovu otplatu s našim prihodima. To je rasterećenje za generacije koje dolaze